

БУКОЛІКИ

ЕКЛОГА ПЕРША

Мелібей, Тітір

Мелібей

Тітіре, ти ото, лігши собі під буком розлогим,
Пісню пастушу свою на тонкій награєш сопілчині,
Ми – і вітчизну свою й солодкі лишаємо ниви,
Ми – з вітчизни йдемо геть, ти, Тітіре, в тіні неквапно
Вчиш ті діброви лунким Амарілли ім'ям гомоніти.

Тітір

Так, Мелібею, це бог нам подав те солодке дозвілля,
Богом він завсігди буде мені, і віт'ар його часто
Буде й з моїх загород орошати кров'ю ягнятко.
З ласки його он корови мої тут бродять та й сам я,
¹⁰ Що до вподоби, те граю собі на дірчастій тростині.

Мелібей

Вір, я не заздрю тобі, дивуюся радше, бо й досі
Йде наче вихор по селах усіх. Он я через силу
Пару тих кізок жену. А ось ця... Та що тут казати?
Щойно в ліщині сухій двох малят народила і там же,
Стада надію, так-так, на камені голім лишила...
Часто біду цю мені – якби тоді був я мудрішим! –
Тямлю, сухі віщували дуби, уражені громом...
Хто ж то, одначе, той бог, – ти, Тітіре, міг би сказати?

Тітір

Місто, що Римом усі називають його, Мелібею,
²⁰ Дурень, я з нашим рівняв, куди, як давно повелося,
Гонимо ми, вівчарі, молоденьких ягнят на продаж.
Так до собаки – щеня, до кози – козенячко подібне,

Знав я; звикли-бо ми з малим – велике рівняти.
 Ну, а насправді той Рим підняв серед інших містечок
 Голову так, як ото кипарис височить над лозою.

Мелібеї

Що ж за причина така повела тебе Рим оглядати?

Тітір

Воля. Хоч пізно, а все ж легковажним не погордила,
 Як із-під бритви моя борода вже біліша спадала.
 Не погордила, всміхнулась мені, коли Галатея
³⁰ Кинула, інша зате в полон узяла – Амарілла.
 Тут тобі правду повім: поки був я в руках Галатеї,
 То ні на волю надії не мав, ні думок про зарібок.
 Скільки б я жертв на вівтар не складав із кошари своєї,
 Скільки б для міста невдячного я не видавлював сиру, –
 Грішми ніколи, ідучи домів, не обтяжував жмені.

Мелібеї

Що ж дивував я: за ким до богів, Амарілло, зітхаєш
 І переспілі плоди на гіллі залишаєш – для кого?
 Тітіра тут не було! Тебе кликали, Тітіре, сосни,
 І говірливі струмки, й чагарі за тобою тужили.

Тітір

⁴⁰ Що ж мав робить? Інакше мені й не бачити б волі,
 Й чулих до мене богів не міг би знайти я десь інде.
 Там, Мелібею, того юнака міг я зріти, для кого
 Наші жертвовники двічі по шість днів щороку димляться.
 Ось яку відповідь перший він дав – мені, прохачеві:
 «Череду, хлопці, пасіть, як пасли, биків доглядайте!»

Мелібеї

Добре, щасливче, й старому тобі: твоє поле – з тобою,
 Тож у достатку живеш, дарма що твої пасовища –
 Голий камінь довкіл та болотолюбна різуха.
 Паша незвична, чужа тут суягній вівці не пошкодить,
⁵⁰ Не перекинеться пошесть якась із сусіднього стада.
 Добре, щасливче, тобі! Де струмки, джерела священні,

Рідні, свої, ти у спеку собі догоджатимеш тінню,
Тут ось, де межі твої, під отим живоплотом вербовим,
Бджоли гіблейські роями гудуть, припадають до цвіту;
Часто в солодкий пірнатимеш сон, у той шепіт солодкий.
Тут, під отим стрімчаком, садівник затягатиме пісню,
Тут тобі, віха й турбота твоя, голуби затуркочуть,
Тут буде горлиця стиха зітхать із сусіднього в'яза.

Т і т і р

Так... І скоріше олень прудкий піде пастись на море,
Й викине рибу прибій, щоб жила собі на узбережжі,
⁶⁰ Парф, наблукавшись краєм своїм, виганець, скоріше
З Арару воду черпне, а з Тигру – нап'ється германець,
Ніж у душі моїй гаснуть почне добродійника образ.

М е л і б е й

Ми ж відсіля – хто куди: то до спраглих рушаємо афрів,
То аж у скіфську далінь, а то – до стрімкого Оаксу,
Ба, й до британів самих, аж ген на окраїні світу.
Чи доведеться мені, хай не скоро, побачити знову
Батьківський край і хатину свою, дерниною вкриту?
Чи колоски ще зберу зі своєї убогої нивки?..
Зрошену потом моїм, забере її грубий вояка –
⁷⁰ Варвар житиме тут!.. А все та гризня! Ось до чого
Розбрат довів громадян!.. Для кого ж ми тут засівали?
Груші щепи, Мелібею, тепер, виноградник насаджуй!
Гей же, отарко, щаслива колись, мої кізоньки, гей же!
Вже не втішатись мені, у зеленій прилігши печері,
Бачачи вас, як спинається ген по скелястих узгір'ях,
І не співати пісень. Вам без мене вже пастися, кізки, –
Чи конюшину скубти, чи гілки верболозу густого...

Т і т і р

Все ж то зі мною бодай одну ніч ти б міг перебути –
Листя настелимо тут. Є ж і яблука спілі у мене,
⁸⁰ Є і каштани м'які, віддавив і сиру я вдосталь,
А вдалині оно, глянь, над хатами димки уже в'ються
І від гірських верховин вечорові стеляться тіні.